

Comments

มองญี่ปุ่น มองไทย: ว่าด้วยการปกครองท้องถิ่นกับการพัฒนาประชาธิปไตย

ผศ.ดร.วสันต์ เหลืองประภัสร์
สำนักงานสัญญาธรรมศักดิ์เพื่อประชาธิปไตย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
wasanbu@gmail.com
wasan@tu.ac.th

ศูนย์ศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
สำนักงานสัญญาธรรมศักดิ์ เพื่อประชาธิปไตย
Center for Local Governance Studies

THAMMASAT
people & sustainability

01 คำถามสำคัญ

- (1) การพัฒนาประชาธิปไตยใน “การเมืองระดับชาติ” กับ “การเมืองระดับท้องถิ่น” เป็นเรื่องเดียวกัน หรือสามารถแยกออกจากกันได้?
- (2) ในระยะต้นของการกระจายอำนาจและจัดระบบการปกครองท้องถิ่นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้นมี “ความตึงเครียด” ระหว่างกลไกระบบราชการส่วนกลางกับท้องถิ่นหรือไม่ อย่างไร และมีวิธีการจัดการกับความสัมพันธ์เช่นไร
- (3) บทเรียนสำคัญด้านการปกครองท้องถิ่น การกระจายอำนาจ และการพัฒนาประชาธิปไตยในกรณีของประเทศญี่ปุ่น มีสิ่งใดที่สังคมไทยสามารถเรียนรู้และนำมาปรับประยุกต์ใช้ได้ (ขณะเดียวกัน มีลักษณะสำคัญประการใดที่เป็นผลผลิตเฉพาะของสังคมญี่ปุ่นที่สังคมไทยปรับประยุกต์ใช้ได้จำกัดหรือไม่ได้เลย)?

02 ประเด็นเพื่อพิจารณา

- (1) ระบบการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างกลไกส่วนกลางกับท้องถิ่นญี่ปุ่น → “mandatory delegated function” & “Shukko”
- (2) หลัก “เริ่มต้นที่ท้องถิ่น” (Subsidiarity) และการมองกลไกการบริหารงานส่วนกลางและท้องถิ่นในฐานะ “กลไกรัฐ” ที่ทำงานเพื่อสาธารณะมากกว่าการมองเป็นขั้วตรงข้ามที่ต่อสู้แข่งขันกัน
- (3) การจัดระบบและจำแนกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ “การบริการสาธารณะ” อย่างชัดเจนและลงในรายละเอียดตั้งแต่แนวทางการดำเนินการ ต้นทุนที่ต้องใช้ และอื่น ๆ จึงทำให้การจัดแบ่งหน้าที่และแบ่งบทบาทหน้าที่ที่มีความชัดเจนตามไปด้วย
- (4) ทศวรรษที่ 1970 พบปรากฏการณ์การเข้าสู่อำนาจของนักการเมืองสาย “ก้าวหน้า” ในการเมืองท้องถิ่นของญี่ปุ่นซึ่งดำเนินไปในทิศทางตรงข้ามกับการเมืองระดับชาติซึ่งถูกผูกขาดอำนาจนำโดยพรรค LDP

03 บทเรียนสำหรับประเทศไทย

- (1) ปัญหาสำคัญของท้องถิ่นไทยเป็นเรื่อง “สมรรถนะทางการบริหาร” มากกว่า “การเมือง”
- (2) การเพิ่มศักยภาพด้านการบริหารจัดการต้องเป็น “Agenda” สำคัญของกลไกราชการ ส่วนกลางและภูมิภาคทั้งในด้านการคลัง การบริหารงานบุคคล มาตรฐานการบริการ สาธารณะ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ
- (3) ระยะยาวต้องจัดแบ่งบทบาทและอำนาจหน้าที่ให้เหมาะสมและชัดเจนระหว่าง “ส่วนกลาง-ภูมิภาค-ท้องถิ่น” → “ส่วนกลางคิด-ภูมิภาคประสาน-ท้องถิ่นดำเนินการ”
- (4) การกำกับและตรวจสอบให้เป็นหน้าที่หลักของประชาชนและกลไกในระดับพื้นที่ท้องถิ่น

THANK YOU!

wasanbu@gmail.com
wasan@tu.ac.th